

אלו טרפות פרק שלישי חולין

סה.

עין משפט נר מצוה

רעב א ב ג מ"י פ"א
מחלות מחלות
מחלות הלכה כ סג עין
סב ע"ש י"ד ס"י פ"ב
פ"ג:
רעב ד ה מ"י שם הלכה
כב כג סג ע"ש
טו"ש י"ד ס"י פה סעף
א:
רעב ז ו מ"י פ"א שם
הלכה כא:

רבינו גרשום

הכא אפילו בשתי שטרות
פסיק לה. כלומר דכתבין
בה בסוף שיטה אחת
וינה בתחילת שיטה
אחרת: בשוכן ונדמה להן
קאמרין כלומר ההתם
רבנן מורו: אשר לוא
כלפי לא לו עכשיו ועומד
לנדל לאחר זמן לפיכך
כתב לוא מלא. איסקרא
גרסינן: והדריבנות גרסינן:
אלו כללי כללות ואלו
פרטי פרטות כללי כללות
ציפורת כרמים זה כלל
אחד אורשף זה כלל
אחר כרספת ושחולנית
זה כלל שלישי ראשו
ארזן זה כלל רביעי.
פרטי פרטות (פרטות)
פרט ראשון ארבה זה
גובאי. פרט שני סלעם זה
נפול פרט שלישי חרגול
זה רשון:

רבי יוסי אומר ושמו חגב. אומר היה הרי"צ דרבי יוסי מפרש
מילתא דתנא קמא ולא פליג. כדמוכח בגמרא דתנא דבי רבי
ישמעאל דדריש כלל ופרט וכלל ומרבה ענין הפרט כל דלית ליה ד'
סימנין ודריש חגב לשמו חגב ותנא דבי רב לא דריש חגב לשמו
חגב אלא קאמר חגב זה גדיאן ולא

מרבה מידי מענין הפרט ובעי ה'
סימנין הגך ארבע ואין ראשו ארוך
ופסיל ראשו ארוך ותנא דמתנין
דקמני ארבעה סימנין ולא קמני אין
ראשו ארוך ש"מ דסבר כתנא דבי
רבי ישמעאל דמכשיר אפילו ראשו
ארוך ואי"ל לנדב כחמנא חגב
לשמו חגב מיופק לי מענין הפרט
כמו הגך ד' סימנין וי"ל לפי שאין
סימן זה לשמו חגב תשוב כשאר סימנין
ולא הוה מנרקינן ליה כי היכי דלא
בעינן אין ראשו ארוך ומרבינן אע"פ
דראשו ארוך ומהאי טעמא נמי
אינרקינן לאשמעינן בקרא כרעים
זהדיא אי נמי כרעים אינרקינן
לכדררשינן בגמרא אין לו עכשיו
ועתיד לגדל אחר זמן אי"ל לכלל ופרט
כדקאמר בגמרא אשר לו כרעים
כלל אבל אין לפרש שיש בחד ממיני
ארבה או ממיני סלעם וחרגול שאין
שמו חגב ואין להם כרעים ואי לאו
דכתביהו קרא זהדיא הוה מנרקינן
להו דזכלל ארבה וסלעם וחרגול ניניהו
דאי"כ כי קאמר בגמרא דתנא דבי
ר"י ותנא דבי ר' איבא צניייהו
ראשו ארוך לימא דליכא צניייהו דאין
שמו חגב דלתנא דבי רב שרי ולתנא
דבי ר"י אסור וכן מנרעים קשה
דקאמר בגמרא אשר לו כרעים כלל
ארבה וסלעם וחרגול פרט ארבה
הני פרטי מרבה יותר מן הכלל דכללן
ממעט כלל ארבה וסלעם וחרגול שאין
להם כרעים ופרטי מרבה וכי האי
גוונא לא אשכחן דעביד כלל ופרט:
אע"פ שאין לו עכשיו ועתיד לגדל
אחר זמן. מדכתיב לא

בחרתי בשתי תיבות: **בשני** שטיין. **בת** מנאן ויענה מנאן: **הכי**
גרמינן יש לו **אצבע** יתירה **והפק** וקורקבנו **נקלף** **צידוע** **שהוא** **טבור**.
וארישא סמין דתנא ליה כל עוף הדורס טמא ואם אינו דורס ויש לו
עוד שלשה סימנין דהוו להו ארבעה צידוע שהוא טבור: **אם** רגליו.
אצבעותיו: **הקולט** **מן** האויר.

בתרתי תיבות ש"מ תרי שמות נינהו אלא
מעתה יאת כדר לעומר דפסק להו ספרא
בתרי הכי נמי דתרתו שמי נינהו אמרי
התם בשתי תיבות פסיק להו בשני שטיין לא
פסיק להו אבל הכא אפי' בשני שטיין נמי
פסיק להו: אבל אמרו חכמים כל עוף [וכו']:
תניא ר' גמליאל אומר דורס ואוכל בידוע
שהוא טמא יש לו אצבע יתירה והפק וקרקבנו
נקלף בידוע שהוא טהור ר"א בר' צדוק אומר
מותרתין לו חוט של משיחה אם חולק את
רגליו שתים לכאן ושתיים לכאן טמא שלש
לכאן ואחת לכאן טהור ר"ש בן אלעזר אומר
כל עוף הקולט מן האויר טמא ציפורתא נמי
מקלט קלטה אמר אביי קולט ואוכל
קאמרי' אחרים אומרים שכן עם טמאים טמא
עם טהורים טהור כמאן בר' אליעזר דתניא
ר"א אומר לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב
אלא מפני שהוא מינו אפי' תימא רבנן שכן
ונדמה קאמרינן: ובחגבים כל שיש לו כו':
מאי רובו אמר רב יהודה אמר רב רוב ארכו
ואמרי לה רוב הקיפו אמר רב פפא הלכך
בעינן רוב ארכו ובעינן רוב הקיפו ת"ר דהאין
לו עכשיו ועתיד לגדל לאחר זמן כגון הזוחל
מותר ר"א בר' יוסי אומר אשר לא כרעים
אף על פי שאין לו עכשיו ועתיד לגדל
לאחר זמן מאי זחל אמר אביי אסקרין ת"ר
את הארבה וגו' ארבה זה גובאי סלעם זה רשון חרגול זה ניפול חגב
זה גדיאן מה ת"ל למינו למינהו למינהו ד' פעמים ילהביא
ציפורת כרמים ויוחנא ירושלמית והערצוביא והרובנית דבי ר' ישמעאל
תנא אלו כללי כללות ואלו פרטי פרטות ארבה זה גובאי למינו להביא
ציפורת

שכשזורקין לו מאכל קולטו לתוך פיו
ומקבלו מן האויר: **ליפרתא**. מכריזין
היו שהיא טהורה וזה שמה: קולט
ואוכל שאינו מניחו לארץ עד שלל
יזלענו: **שכן** כמו שזכר: **ונדמה**.
דומה להם במראיתו: **הלך**. הואיל
ואמרינן הכי בעינן תרווייהו: **וחל**
מין חגב זלשון ארמי: **איסקרא**. ואין
לו קרנוליס בקטנותו וגדלים לאחר
זמן: **א** אשר לא כרעים. כתיב אשר
לו קרי: **רשון ניפול** גדיאן **יוחנא**
ירושלמי. כך שמש: **לפורס כרמים**.
מין ארבה דאין לו גזחת וכן לארבה
כלקמנן: **יוחנא**. מין סלעם דיש לו
גזחת: **ערצוביא**. מין חרגול דיש לו
זנב ולשניים הראשונים אין זנב: **הרובנית**.
מין חגב ואינו דומה אלאו במראה:
דבי ר' ישמעאל תנא. הגך למינהו
לאו פרטי נינהו כדאמרת דלא מרבי
אלא מינא דכל חד אלא כללי נינהו
ויש כאן כללי כללות ופרטי פרטות
כלומר כללות הבאין אחר כללות שלל
לזורך ואמו לדרשה ופרטיין הבאין
שלל לזורך אחר פרטות ולדרשה בוא על
כרחי וקמנן מפרש להו ואויל דסלעם
ומגב הן הפרטות שלל והורכו ולמינהו
הכמוזין עמהם הם הכללי שלל והורכו:
ציפורת

תורה אור השלם

1. ויהי בימי אמרפל
מלך שגער אריוך מלך
אקסר בדרקעמר מלך
עילם וחדעל מלך גוים:
2. אף את זה תאכלו
מכל שרץ העוף הכולץ
על ארבע אשר לו
ברעים ממעל לרגליו
ליתר ביה על הארץ:
ויקרא יא כא
3. את אלה מקום
תאכלו את הארבה
למינו ואת היקלעם
למינהו ואת החרגול
למינהו ואת החגב
למינהו: ויקרא יא כב

הגהות מהר"ב

רנשבורג
[א] תוס' ד"ה אלו וכו'.
ולמינהו דתנא דתנא דבי ר' יוסי
הסימנין הללו כדמפרש
וכו' כ"ל:

מוסף רש"י

לא לחנם הלך הזרזיר
כו'. ר' אליעזר סבר וזרזיר
עוף טמא הוא ורבנן פליגי
עליה (ביק שבב).

באלף קדריש ולא מני למימר לא שאין לו כרעים כלל קאמר דארבה וסלעם ארבה וחרגול יש להם קרנוליס כדקתני בהדיא בהלך השוה
בשנה וכו' וכן אשר ר' חומה דגזי ערי חומה דריש אע"פ שאין לו עכשיו והיתה לו קודם לכן צפ' קמא דמגילה (דף ג:) ולא מני
למימר שאין לו כלל קאמר דבערי חומה מישתעי קרא וכן אשר לא יעדא והפדה קודמת דקיימי ליה פ"י שהיה לו לקיימה וליעדה והעומ
יעדה קודמת ומהאי קרא דרש"י ליה צפ"ק דצבורות (דף ג:) דמלות יעדה קודמת פדייה שנאמר אשר לא יעדה והפדה ודע"ג
דכתיב בצל"ף דרשינן כאילו כתיב צו"ו כלומר שהיה לו ליעדה ואינו רואה והפדה והיינו טעמא דלמה ליה למכתב אשר לא יעדה פשיטא
דכלל יעדה מישתעי קרא דאם יעדה היתה לריכה גט וגם לא היתה לריכה פדיית אז שצעת ייעוד פקע שעבוד שפחות מינה וא"ת
צפרק כשם (פוטו לה). דפרקיין וכל היכא דכתיב לא בצל"ף ממש הוא והא כתיב בכל כרתם לא צר ומלאך פניו הושיעם ואמאי לא מייתי
מכל הגך קראי ויש לומר דכלל הני איכא הוכחא מגופיה דקרא שרואה לומר אשר לו צו"ו אע"ג דכתיב בצל"ף ה' דארבה וסלעם וחרגול
יש להם קרנוליס וערי חומה גיש להם חומה מיירי וגזי יעדה דפרשיית מדכתיב כלל אכל כרתם לא צר לא מוכח מגופיה דקרא שהקב"ה
כתיבול מיצר כרתם של ישראל אלא מקרא אחר י' דכתיב עמו אנכי בצרה וא"ת והיכי דרשינן הכא וגזי ערי חומה מדכתיב לא בצל"ף דבערי
למימר קרא אע"פ שאין לו עכשיו והא מסקינן צפרק כשם (דף ג:) דל"ף משמע הכי והכי הן או לאו ויש לומר דמי"מ דרשינן מדשני
למכתב בצל"ף יותר מכל אותם לו שרויין לומר הן שכתובין צו"ו ש"מ לדרשה ולא צר נמי דרשינן במדרש דכתיב בצל"ף דכל צרה שאינה
לישראל מאומות אינה צרה: **אע"פ** בצ"י בצ"ו ופרטי פרטות. כדדרשינן בסמוך דאשר לו כרעים כלל ארבה וסלעם וחרגול פרט למינהו
חור וכלל ולא דוקא נקט תנא דבי ר' ישמעאל סלעם לכלל ופרט וכלל דסלעם קרא יתירא למישרי ראשו ארוך כדמסקינן בסמוך ולמינהו
דקלעם מפרש הרי"צ דליטרקינן דאי לא כתיב למינהו הוה אמינא דוקא במין סלעם שרי ראשו ארוך אבל בשאר לא להכי כתיב למינהו
לרזויי בזולתו אי"ן הוה אמינא דסלעם אחא לאסור מינו קמ"ל ולא קאמר כללי כללות למימר דכל אלו ראוין לדונם בכלל ופרט וכלל אלא ה"ק
אלו כללות הבאין אחר כללות ופרטות הבאין אחר פרטות ורקינן לדרושם כולם כפי הראוי וארבה וחרגול זלכדו הם דבאים בכלל ופרט'
כדמוכח בשעתא וסלעם למישרי ראשו ארוך כדמסקינן וחגב להצריך ששמו חגב ולמינהו לחגב להצריך א' כדמפרש בהדיא צברייתא דברייתא
דקלעם כדמפרש ליה מבשרא דנפשיה כדפרישית וא"ת למה הורקן לכבוד למינהו בכל אחד דארבה וסלעם וחרגול לכבוד למינהו ויהיה די
בכל אחד לשלשתן בסוף ויש לומר משום דארבה וחרגול הם הם לצדם שבאין בכלל ופרט וכלל כדפרישית וראויין היו ליכתב זה אלל זה והפסיק
בסלעם וכתבו בצמנע בין ארבה וחרגול לשום דרשה דלא על חנם הוא שכתבו שלל במקומו וכיון שהורקן לכותבו בצמנע שבזיל שום דרשה
שזו אינו יכול לכתוב למינהו לבסוף כי זה לא יתכן שלמינהו יהיה עומד על ארבה וחרגול להיות להן כלל אחרון בפני עצמם ועל סלעם לא
יהא עומד לכלל אלא לדרשה אחרת כמו שאנו דורשים עכשיו למינהו דסלעם ולפי שיש לארבה וחרגול לכל אחד כלל בפני עצמו ואין שניהם
נידונים יחד דבין אחד של כלל פרט וכלל אלא בשנים שכל אחד ואחד נידון לצדו בכלל ופרט ריקן לעשות בזין אב משניהם מארבה וחרגול וללמד
משניהם בהלך השוה צניייהם ומה שאומר הרי אמת דן בזין אב משלשתן זה לפי שלא פירש עדיין דסלעם קרא יתירא הוא והכי פירושא דברייתא
לפי המסקנא הרי אמת דן בזין אב משלשתן בהלך השוה והואיל וכן הוא לא מנריך רק ארבעה סימנין דכי מעיינת ביה שפיר בצרבה וחרגול סגי
לעשות בזין אב משניהם ואייתר ליה סלעם לרזויי ראשו ארוך והא דמרבינן ראשו ארוך ולא אמרינן דמרבינן ואע"ג דלית ליה חד מהנך ד' סימנין
ואין